

ויקרא פרק כג פסוק כג,כד

וידבר יקוק אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל לאמר בחדש השביעי באחד לחדש יהיה לכם שבתון זכרון תרועה מקרא קדש:
רש"י ויקרא פרק כג פסוק כד

(כד) זכרון תרועה - זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות, לזכור לכם עקידת יצחק שקרב תחתיו איל:
רשב"ם ויקרא פרק כג פסוק כד

(כד) זכרון תרועה - על ידי התרועה תזכרו למקום. כדכח' והריעותם בחצוצרות וגו' ונזכרתם וגו':
אבן עזרא ויקרא פרק כג פסוק כד

(כד) בחדש השביעי כי תחלת החשבון מניסן, כי בו יצאנו ממצרים. ועוד, כי אביב השעורים תחלה, ואחר כן בכורי קציר חטים, ואחר כן באספך את מעשיך, ואלה המועדים תלויים להיותם בימים הנזכרים. ואחר שאמר לתקוע בחצוצרות בכל חדש, הנה זכרון תרועה גם יום תרועה מצוה לתקוע בשופר, וכן ביום הכפורים. ואני הנה ארמוז לך סודות ושים לבך אולי תבינם. אמרו המעתיקים, שיום ר"ה יום הדין, וטעם התרועה זכר למלכות השם. ואחר שהעיקר כל ר"ח, היה ר"ח ניסן נכבד, כי בו הוקם המשכן. ובעתיד אמר יחזקאל בראשון באחד לחדש (יחז' מה, יח), וכן תעשה בשבעה (שם שם, כ) בעבור המרובע. והנה חמשה עשר לנכה, ויום שביעי גם מרובע. ופסח שני יתחלפו הגדול והקטן, על כן יום ר"ה גדול מכולם, אעפ"י שהוא יום דין אסור להתענות בו, ועזרא יוכיח, ויום הכפורים הקטן במחברת. והנה סכות כחג פסח, רק שמיני ואין שביעי. ומזה יתברר לך הסוד וסוד השבת:

רמב"ן ויקרא פרק כג פסוק כד

זכרון תרועה - פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות לזכור לכם עקדת יצחק שקרב תחתיו איל, לשון רש"י. והיה צריך הרב להביא גם פסוקי המלכיות מן המדרש, שלא יתכן שיזכיר הכתוב פסוקי הזכרונות ושופרות ולא יזכיר המלכיות, וכבר דרשו אותם מפסוק והיו לכם לזכרון לפני ה' אלהיכם (במדבר י י), שאין תלמוד לומר אני ה' אלהיכם, ומה תלמוד לומר אני ה' אלהיכם, אלא זה בנין אב כל מקום שאתה אומר זכרונות אתה סומך להם את המלכיות, כדאיתא בת"כ (פרשה יא ב) ובמסכת ראש השנה (לב א). אבל כל זה אסמכתא מדבריהם, ומפורש אמרו (שם לד ב) הולכין למקום שתוקעין ואין הולכין למקום שמברכין, פשיטא הא דאורייתא והא דרבנן, לא צריכה דאע"ג דהא ודאי והא ספק. אבל "זכרון תרועה", כמו יום תרועה יהיה לכם (במדבר כט א), יאמר שנריע ביום הזה ויהיה לנו לזכרון לפני השם, כמו שנאמר להלן (שם י י) ותקעתם בחצוצרות והיו לכם לזכרון לפני אלהיכם. ובעבור שאמר שם וביום שמחתכם ובמועדיכם ותקעתם בחצוצרות על עולותיכם ועל זבחי שלמיכם, וכאן צוה בתרועה סתם במועד הזה בלבד, ואחרי כן אמר והקרבתם אשה, הנה התרועה הזאת אינה התרועה ההיא, שהיא בחצוצרות על הקרבן וזאת אינה על הקרבן, אבל היא חובה בכל ישראל, והיא בשופר כי לא צוהו עדיין לעשות חצוצרות, וסתם כל תרועה בשופר היא כמו שנאמר (להלן כה ט) והעברת שופר תרועה:

ולא פירש הכתוב טעם המצוה הזאת, למה התרועה, ולמה נצטרך זכרון לפני השם ביום הזה יותר משאר הימים, ולמה יצוה להיותו מקרא קדש כלל. אבל מפני שהוא בחדשו של יום הכפורים בראש החדש נראה שבו יהיה דין לפניו יתברך כי במ ידן עמים, בראש השנה ישב לכסא שופט צדק, ואחרי כן בעשרת הימים ישא לפשע עבדיו. נרמז בכתוב הענין כאשר נודע בישראל מפי הנביאים ואבות קדושים:
ועל דרך האמת, תרועה היא שעמדה לאבותינו ולנו, שנאמר (תהלים פט טז) אשרי העם יודעי תרועה, וכענין שכתוב (ירמיה ד יט) תרועת מלחמה, כי השם איש מלחמה. אם כן, "יום תרועה יהיה לכם", שיהיה היום לתרועה לנו, וכן "זכרון תרועה מקרא קדש", שיהיה הזכרון בתרועה, ולפיכך הוא מקרא קודש. ולא הוצרך להזכיר שופר, כי השופר רמז "ביום" והתרועה בו, והנה הוא יום דין ברחמים לא תרועת מלחמה. ומפני זה

הזכיר הכתוב התרועה, שכבר קבלה ביד רבותינו וכל ישראל רואים עד משה רבינו שכל תרועה פשוטה לפנינו ופשוטה לאחריה. ולמה יזכיר הכתוב תרועה ולא יזכיר התקיעות כלל לא בראש השנה ולא ביום הכפורים, אבל התקיעה היא הזכרון והוא השופר, והתרועה כשמה, ומפני שהיא כלולה מן הרחמים תקיעה לפנינו ולאחריה. ולפיכך אמר "ביודעי תרועה", כי בצדקה ירומו כי תפארת עוזמו אתה. והנה זה מבואר כי הכל תלוי בתשובה, אלא בראש השנה מתיחד במדת הדין ומנהיג עולמו, וביום הכפורים במדת הרחמים, והוא מאמרם (ר"ה לב ב) מלך יושב על כסא דין וכו', ראש השנה יום דין ברחמים ויום הכפורים יום רחמים בדין: ומן הענין שפירשנו תבין טעם הכתוב במסעות (במדבר י ו ז) תרועה יתקעו למסעיהם ובהקהיל את הקהל תתקעו ולא תריעו, כי במסעיהם כתוב ויסע מלאך האלהים (שמות יד יט), וכתוב ויפוצו אויביך וינוסו משנאיך מפניך (במדבר י לה), כטעם פני ה' בעושי רע (תהלים לד יז), ובהקהיל את הקהל נאמר (במדבר י לו) שובה ה' רבבות, כטעם ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם יחד (דברים לג ה). ועשרת הימים שבין ראש השנה ליום הכפורים ירמוז לעשר ספירות, כי ביום הכפורים יתעלה בהם ויגבה ה' צבאות במשפט כידוע בקבלה, וגם יש בזה אות בשמים, שהחדש הזה מזלו מאזנים כי בו פלס ומאזני משפט לה'.

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף טז עמוד א

ואמרו לפני בראש השנה מלכיות זכרונות ושופרות. מלכיות - כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות - כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה, ובמה - בשופר.

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף ט עמוד א

תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו, איזהו חג שהחדש מתכסה בו - הוי אומר זה ראש השנה

תוספות מסכת ראש השנה דף ט עמוד ב

והר"ר משולם מפרש שהחדש מתכסה בו שאין חטאת ר"ח קרב בראש השנה כדכתיב מלבד עולת החדש ומנחתה ולא כתיב מלבד חטאת ועולה והקשה לו ר"ת דבריש תוספתא דשבועות תניא (ל') שעירים מקריבים ישראל בכל שנה וחשיב י"ב בראשי חדשים ובאופן דמוסף דר"ה וחיות אשר הנה מרובעות יסד ר"א הקלירי מוספי חדש עשתי עשרה דהיינו פרים בני בקר שנים ואיל אחד כבשים בני שנה שבעה ושעיר לכפר והשיב לר"ת שלא אמר שאין בו מוסף אלא מתכסה שלא הזכיר הכא חטאת בקרא דמלבד כמו שהזכיר עולה ועוד פי' מתכסה שאין מזכירין מוסף של ר"ח בתפלה משום דאמרי' רשב"ג ה"ל בריה דבסימ קליה עייל קמי תיבותא כי מטי לראשי חדשים אישתיק ולא רצה לאמרו פי' דמוטב שיבא זכאי ויכפר על החייב ואל יבא חייב ויכפר על הזכאי פירוש ההוא דר"ח קרוי חייב משום דאמרי' אמר הקב"ה הביאו כפרה וכו' עכ"ל ור"ת רגיל להזכיר ולומר מלבד עולת החדש ולסיים ושני שעירים לכפר חד דר"ח וחד דר"ה.

תוספות מסכת סוכה דף מד עמוד ב

כאן במקדש כאן בגבולין - במקדש הלכה למשה מסיני בגבולין פליגי דר' יוחנן אמר יסוד נביאים ור' יהושע בן לוי אמר מנהג נביאים ופי' בקונט' דנפקא מינה דאי תקנה היא בעיא ברכה ואי מנהגא לא בעיא דליכא למימר וצונו דמנהג בעלמא שהנהיגו העם ואפי' בכלל לא תסור ליתיה וכן אמרי' בסמוך חביט חביט ולא בריך קסבר מנהג נביאים הוא ויש מדקדקין מתוך כך דלא מברכינן אהלל דר"ח שאינו אלא מנהג בעלמא כדמוכח פ' בתרא דתענית (דף כח: ושם) רב איקלע לבבל חזי דקרו הלל בר"ח סבר לאפסוקינהו שמע דקא מדלגי ואזלי אמר ש"מ מנהג אבותיהם בידיהם והא דקאמר רבי יוחנן התם י"ח יום יחיד גומר את ההלל בהן ובגולה כ"א יום לא משום דליהוי אחריני תקנה שיהו קורין בדילוג אלא יחיד גומר היינו כמו יחיד קורא דאורחיה דהש"ס דמשתעי הכי כי ההיא דתניא פ"ק דברכות (דף ט: ושם) וותיקין היו גומרין אותו עם הנץ החמה ור"ת אומר דאין ראייה מערבה להלל דערבה אינה אלא טלטול וכיון דלאו תקנתא היא אלא מנהגא לא חשיבא למיקבע לה ברכה אבל קריאת ההלל לא גרע מקורא בתורה ודכוותיה אשכחן דמברכינן אשני ימים טובים של גליות ואינו אלא מנהג בעלמא כדאיתא פ"ק דביצה (דף ד: ומיהו אין מזה ראייה דהא טעמא דאין

מברכין אערבה למ"ד מנהג נביאים משום דלא אפשר לומר וצונו וב' ימים טובים של גליות אין בהם וצונו אלא קידוש להזכרת היום בתפלה וברכת המזון ואי משום דמברכין אתקיעת שופר בי"ט שני של ר"ה הנהו תקנתא נינהו וחמירי מב' ימים טובים של גליות לענין ביצה קדושה אחת נינהו כדמוכה בפ"ק דביצה (דף ד:)
הזהרו במנהג אבותיהם בידיכם

שו"ת הר"י מיגאש סימן רג

רבינו ז"ל הנהיג את אנשי אליסנא בתחלה שיברכו שהחיינו על הלולב ועל השופר עד רבו רבינו יצחק ז"ל אלפאס"י ובטל מלומר שהחיינו על שניהם לפי שלא נראה לו זה. ונגלית אח"כ תשובה לרבינו נסים ז"ל והכריע בזה כדברי ר"ן והתשובה היא מחייבת לומר שהחיינו בשופר ולא בלולב. וזה לפי שנראה לו שאין לומר שהחיינו בלולב לפי שכבר ברכנו שהחיינו בלילה בקידוש וחג הסוכו' הוא מהרגלים שראוי לומר בהם שהחיינו מדאורייתא והלולב הוא מדאורייתא וכבר נכלל בברכת הלילה אבל ברכת שהחיינו בלילה בר"ה ויה"כ היא מדרבנן וברכת שהחיינו על השופר היא מדאורייתא ואין חיוב ברכת שהחיינו שבליילה שהיא מדרבנן פוטרת ברכת שהחיינו שעל השופר שהיא מדאורייתא ביום וע"כ ראוי לברך עליו שהחיינו וכן נהגו באליסנא"א וברוב המקומות וכן אנחנו נוהגים ומורים.

הגהות מיימוניות הלכות שופר וסוכה ולולב פרק ג

[ז] ולא חילק בין ראשון לשני וכן בס"ה וכן נמצא בתשובת רשב"ם גם בשם זקנו רש"י וכן כתב רבינו שמחה ואפילו החולקים על רש"י היינו דוקא בקדוש אבל בתקיעה מודו דהיום אין יוצאין תקיעה של אתמול ולא אמרינן יומא אריכתא הוא וה"ה נמי בברכת תקיעה וכן הנהיג מהר"ם ז"ל ודלא כראבי"ה ושאר גאונים שפסקו שאין אומרים זמן בשני אלא כשחל יומא קמא בשבתא כדלעיל בפרק כ"ט מהלכות שבת, ע"כ: